

sekor, a gödröket azonban teljes mértékben feltárhattuk. A település az út mindkét oldalán túlterjed.

ROSTA SZABOLCS

28. Bánd, Essegvár

(MRT 2. k. 13/2 lh.)

(Veszprém megye) Kk

2007. július 25. és augusztus 6. között végeztünk kutatást a várban. A feltárás célja arra irányult, hogy a meglévő falak pontos iránya, mérete megállapítható legyen, s így azokat kellő mértékben felfalazva, kiegészítve állagvédelemben lehessen részesíteni. A 2006-ban három helyen már megkutatott K-i várfalat most a DK-i és K-i torony között, mintegy 20 m hosszán végig kiszabadítottuk. A törtkőből, egyszerre rakott fal 2 m széles, külső (K-i) oldala jóval erőteljesebben elpusztult, mint a belső, így a jelenlegi földből kiszabadított romos falkorona Ny-ról K-felé erőteljesen lejt. A belső oldalon a fal átlag 2 m-rel magasabban áll, mint a külső oldalon. Kiszabadítottuk a K-i torony külső falsíkjait is a földből. A torony külső mérete 7,1 m (Ny-K)×6,9 m (É-D). Belső mérete: 3,15×3,15 m. Falvastagság: 1,9–2 m. A torony Ny-i oldalát a K-i várfal alkotja. A torony falazata is erősen pusztult, romos állagú, belső oldalán helyenként üregszerű nagy kiromlásokkal. A torony K-i fala – hasonlóan a K-i várfalhoz – Ny-K-i irányban erősen lejtve omlott ki. A K-i várfal a toronytól É felé folytatódva már csak 1,6 m széles. A várfalnál, a toronynál is egyes helyeken, de nem teljes hosszán elértük a hegy sziklafelszínét. A kutatás során nagyobb mennyiségű késő középkori (15. sz.–16. sz. eleje) mázatlan házikerámia és állatcsont került elő. Érdekesebb apró leletek: üvegtöredékek, számszerűhöz való vas nyílhegy, vaskés, béklyólakat, csontból faragott szíjvég, pártav bronz kapcsolórésze.

RAINER PÁL

29. Bátaszék, Kiskövesd

(Tolna megye) R, Á

A területet az M6 autópálya építésekor anyagnyerőhelynek kívánják felhasználni. A 2007. november 22-én végzett terepbejárás során itt a felszínen rézkori és Árpád-kori településnyomokat találtunk, melyek a legutóbbi időbe bevágott földút partoldalában jól láthatók. A terület nagysága 2,16 ha.

GAÁL ATTILA

30. Bányaterenyé-Nagybátony, Vasúti rakodó

(Nógrád megye) B

2007. január 19-én helyszíni szemlét végeztünk, melynek célja a Patay Pál és Korek József által 1950–52 között kutatót késő bronzkori temető helyének lokalizálása, illetve kiterjedésének meghatározása volt. A bejárás során megállapíthattuk, hogy a temető dombjának a vasúti rakodó területére eső részét – ahogy Patay Pál

korábban beszámolt róla – teljesen elplanírozták és mára beépítették. A jelentésekből azonban nyilvánvaló, hogy az 1950–52-es leletmentés csak az ipartelep egy részét tárta fel. Az összesítő térképen jól kivehető a feltárt temető ÉK-i széle, miközben azt K, D és Ny felé nem sikerült lehatárolni. Patay Pál leírta, hogy a rakodó K-i és D-i zónájában maradtak még urnasírok, de a lelőhely pontos kiterjedését nem tudta meghatározni. A domborzat alapján úgy tűnik, hogy a temető K-i széle talán az Ózdi út vonalában lehet, de az ipari telephelyként szolgáló épületeryűttes körül felszíni megfigyelésre nincs lehetőség. Hasonlóan problémás a lelőhely Ny-i szélének a meghatározása. Ezen a területen már a 19. századi vasútépítés is bolygatta a régészeti értékeket. A korábbi ásatási jelentésből kiolvasható, hogy a lelőhely dombja Ny felé fokozatosan ellaposodva a Zagyva árterére fut ki. Ezen a területen a folyami hordalék alatt kb. 7,5 m-rel kerültek elő bronzkori sírok. Ennek oka, hogy az egykor markánsan kiugró dombhát környezetét az elmúlt három évezredben a Zagyva vastag, agyagos hordalékréteggel töltötte fel. A gyors talajképződés mára részben elfedte a domb egykori lábához közeli sírokat. A régészeti „steril” hordalékréteggel való fedettség ma már a mezőgazdaságilag művelt területen sem teszi lehetővé a nekropolisz Ny-i szélének terepbejárással való meghatározását. A Zagyva mellé tervezett bioerőmű építése különösen indokoltá teszi a temető Ny-i határának tisztázását, de ez csak a folyami hordalék eltávolításával járó szondázással lehetséges.

TANKÓ KÁROLY

31. Becsehely-Pola, római katolikus templom

(Zala megye) Á, Kö, Kú

A 2006. július–augusztusi kutatást követően⁵ 2007-ben megkezdődött a polai r. k. templom helyreállítása. Ennek során levertük az Árpád-kori templom belsejében a templomhajó É-i és D-i teljes falfelületét. Ekkor mindkét falon előkerült az egykori boltozott karzat lenyomata. A karzat egyértelműen a templom építésével egyidős. A Ny-i végfalnál és a K-i záródásnál a boltváll figyelhető meg. A D-i falon a karzat fölött előkerült az Árpád-kori ablak Ny-i kávája és meghatározható volt az alsó széle. Ezzel a templom három Árpád-kori ablakának helye rekonstruálhatóvá vált.

Munkatársak: Tokai Zita Mária régész és Korcsmáros Attila technikus.

VÁNDOR LÁSZLÓ

32. Bercel, Mikszáth utca

(Nógrád megye) R, B

2007. október 1-jén és 4-én szakfelügyeletet biztosítottunk gázvezeték-fektetés földmunkálatainál. Régészeti

5 VÁNDOR L.: Újabb kutatások a becsehely-polai római katolikus templomnál. Műemlékvédelem, LI. (2007) 36–42.

jelenségeket az árokszakas D-i részén találtunk, a metszetsfalban néhány gödör látszott. Maga az utca egy laposabb teraszon található, melynek lábánál egy patak fut D-i irányba. A terasz erősen erodálódott, a szántott talajréteg alatt már a lösz jelentkezett. Az árok D-i részében talált objektumok, illetve a belőlük kiszedett leletanyag alapján a lelőhely azonos lehet a Bercel, Dózsa utca 1. vagy Bercel, Répaföldek néven korábban ismert lelőhellyel, melynek kiterjedése a korábban azonosítottnál jóval nagyobb lehet.

BÁCSMEGI GÁBOR

33. Beregdaróc, Határároktól Ny-ra

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) B

2007. április 24-én terepbejárást végeztünk a vezeték Gelénes-Beregdaróc közötti szakaszán. A nyomvonal által érintett területeken – valószínűleg a rossz megfigyelési körülmények miatt – nem találtunk lelőhelyet. Azon kívül, azonban a Határároktól Ny-ra, a beszáradt, boronált, kötött barna talajban igen szórványosan találtunk cserepeket. Alapvetően egyvonalban és egy kisebb területen gyűjtöttük a valószínűleg késő bronzkori cserepeket. A fentiek miatt azonban a lelőhely kiterjedését nem tudtuk meghatározni. A domborzat sem segített, mivel egy rendkívül lapos területről van szó.

Munkatársak: Beleznai Gabriella, Németh Andrea, Subert Csilla.

ALMÁSSY KATALIN

34. Beregsurány, református templom

(Rákóczi u. 2)

(Szabolcs-Szatmár-Bereg megye) Kk

2007. május 23-án régészeti felügyeletet végeztünk a helyszínen. A református templom kertjének déli kerítése mellett húzott árok kidobott földjéből késő középkori és újkori cserepeket, lábas aljtöredéket, mázas kályhacsempe-töredéket és állatcsontot gyűjtöttünk.

Az árokfalban határozott objektumnyom nem mutatkozott, a helyszín átvizsgálása a nagy fokú beépítettség és a beruházás jellege miatt nem állt módunkban.

A lelőhely már korábban ismertté vált a templom falkutatása és a cinterem ásatása folyamán, a dokumentáció a Jósa András Múzeum Régészeti Adattárában található.⁶

PINTYE GÁBOR

35. Békéscsaba, Alvégi-legelő

(MRT 10. k. 2/516 lh.)

(Békés megye) Sza

2007. május 11. és június 26. között leletmentő ásatást végeztünk a lelőhelyen, agyagbánya bővítését meg-

előzően. Az ásatás előzményeként 2006-ban a lelőhely ismert területén kívül, a lelőhely közelében, humuszosítás közben régészeti szakfelügyeletet tartottunk, melynek során szarmata kori objektumok foltjait figyeltük meg. Ez azt bizonyítja, hogy a lelőhely kiterjedése nagyobb a feltételezetténél. A feltárás során két kisebb és egy nagyobb méretű szarmata kori gödröt bontottunk ki. A leletanyagban szürke, jól iszapolt, korongolt és kézzel formált, cseréppel soványított kerámiatöredékek, kevés állatcsont és paticstörmelék volt. A nagyméretű gödör agyaggyerő lehetett, a két kisebb szerepe nem derült ki.

MEDGYESI PÁL

36. Békéscsaba, Kender utca 24.

(Békés megye) H

2007. június 29-én helyszíni szemlét tartottunk helyi lakos bejelentése alapján, miszerint házépítkezéshez kapcsolódó csatornaásás közben egy koponyára bukkant. Július 2–3. között leletmentő ásatást végeztünk. A főépülettől D-re egy 2×2 m-es szelvényt nyitottunk. A felső kb. 70 cm-es felső talajréteg eltávolítása során, az alsó világosabb, homokos talajban kibontakozott a sír Ny-K-i tájolású foltja. Szelvényünket K-i irányban kiszélesítettük, hogy a teljes sírfolt láthatóvá váljon. A sír bontása közben egyértelművé vált, hogy egy honfoglalás kori temetkezéssel állunk szemben. A csontváz szinte pontosan Ny-K-i irányban feküdt, nyújtott pozícióban, a mai felszíntől számított 107 cm-es mélységben. A medencétől lejjebb a bal combcsont fölött egy vasból készült nyéltámaszos harci baltát találtunk. A jobb combcsont mellett pedig egy vas nyílhegy került elő. A csontok jó állapotban voltak. A koponyát sajnos a csatornaásás közben összetörték és kiemelték. A csontok felszedése közben és a csontváz alatti sírfenek bontásakor rossz állapotban lévő vasdarabokat figyeltünk meg a két combcsont közötti részen. A szétszórtan heverő vasak funkcióját nem sikerült meghatároznunk. A lelőhely mind a Békéscsaba 106. (szarmata és Árpád-kor), mind a 107. lelőhelyektől legalább 80 m-re található. Egyik lelőhelyen sem bukkantak olyan leletanyagra korábban, amely alapján honfoglalás kori temetőt feltételezhattünk volna a közelben.

BÓKA GERGELY – MEDGYESI PÁL

37. Bonyhád, Óhegy

(Tolna megye) Kö

Lakossági bejelentésből értesültünk, hogy az Óhegyen – ahol a kutatás már régóta hiába kereste az iváni bencés apátság pontos helyét – motocross-pálya építése és üzemeltetése során épületmaradványt bolygattak meg, és embercsontok kerültek elő.

A pályát a Völgységi-patak K-i partján húzódó, É-D-i irányú dombvonulat egyik ÉNy-ra kinyúló földnyelvén, két erdőfolt közti egykori legelőn alakították ki 2006-ban.

6 JAM RégAd.: 2001-142.